

Streszczenie

Praca stanowi pierwszą monografię w języku polskim poświęconą liturgii mszalnej sprawowanej według rytu dominikańskiego w XIII wieku. Omawia przebieg celebracji mszy konwentualnej *maioris altaris*, a więc ołtarza głównego, w którym przechowywano Najświętszy Sakrament. Porównuje ceremonie przewidziane przez ryt dominikański z innymi zwyczajami liturgicznymi, w szczególności cysterskim, premonstratorskim, kaplicy papieskiej i franciszkańskim. Analiza została oparta w pierwszym rzędzie o *Prototyp liturgii dominikańskiej* (kodeks Santa Sabina XIV L 1) i Akta kapituł generalnych. Badania poprzedzono opisem powstania i procesu wprowadzania zmian w zwyczaju liturgicznym Zakonu Braci Kaznodziejów, jego możliwych inspiracji i źródeł oraz charakterystyką manuskryptów służących w jego rekonstrukcji. Ponadto omówiono kalendarz liturgiczny i różnice występujące pomiędzy celebracjami w zależności od rangi poszczególnych dni. Scharakteryzowano także architekturę i wyposażenie świątyń dominikańskich, przygotowanie duchowe, a także szaty celebransa i asysty. *Ordo missæ* poddano również interpretacji dramatycznej, by stworzyć obraz liturgii celebrowanej, a nie jedynie zapisanej w księgach liturgicznych

Abstract

The work is the first monograph in Polish devoted to the mass liturgy celebrated according to the Dominican Rite in the 13th century. It discusses the celebration of the conventual Mass *maioris altaris*, i.e. the main altar where the Blessed Sacrament was kept. It compares the ceremonies envisaged by the Dominican Rite with other liturgical customs, in particular the Cistercian, the Premonstratensian, the papal chapel and the Franciscan. The analysis was based primarily on *Prototype of the Dominican Liturgy* (Santa Sabina Codex XIV L 1) and the Acts of general chapters. The research was preceded by a description of the origin and the process of introducing changes in the liturgical custom of the Order of Preachers, its possible inspirations and sources, and the characteristics of the manuscripts used in its reconstruction. In addition, the liturgical calendar was characterized, and the differences between the celebrations depending on the rank of individual days. The architecture and equipment of Dominican temples, spiritual preparation as well as the robes of the celebrant and assistants were also discussed. *Ordo missæ* has also been subjected to a dramatic interpretation, to create an image of the liturgy being celebrated, and not only recorded in liturgical books.